

CHƯƠNG II- HIDROCARBON

Gồm 4 nội dung:

- A- ANKAN (TỰ ĐỌC)
- B- ANKEN
- C- ANKIN (TỰ ĐỌC)
- D- HIDROCARBON THƠM

2. Tên quốc tế :

- ❖ Tên ankan đổi AN thành EN
- ❖ Đánh số sao cho liên kết đôi có số nhỏ

4-Metylciclohexen

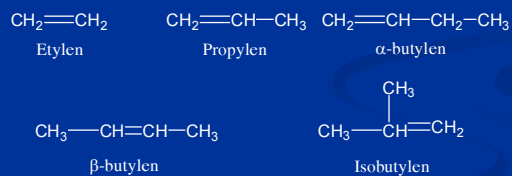

5-Cloclclohexadien-1,3

B - ANKEN

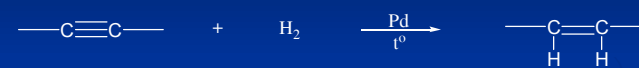
I. Gọi tên :

1. Tên thông thường :

II. Điều chế :

1. Hidro hóa ankin :

2. Khử nước ancol :

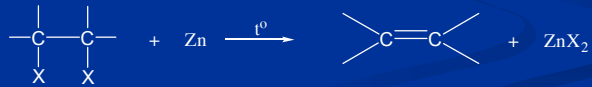

- Điều kiện : H_2SO_4 đđ (170°C) hoặc Al_2O_3 ($400\text{-}800^\circ\text{C}$)
- Khả năng phản ứng : ancol III > ancol II > ancol I
- Định hướng phản ứng : tuân theo quy tắc Zaixep

3. Khử HX của RX (halogenua ankyl) :

- $R-CH_2-CHX-CH_3 \xrightarrow{KOH/rượu} R-CH=CH-CH_3 + HX$
- Khả năng phản ứng : $\begin{cases} R-I > R-Br > R-Cl > R-F \\ \text{Bậc 3} > \text{bậc 2} > \text{bậc 1} \end{cases}$
- Định hướng phản ứng : tuân theo quy tắc Zaixep

4. Khử X_2 của α -dihalogenua (vic-dihalogenua) :

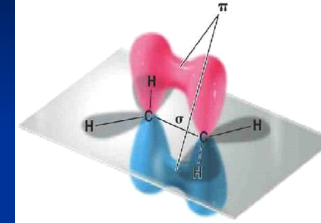

- Ứng dụng : để bảo vệ nối đôi

III- Tính chất vật lý

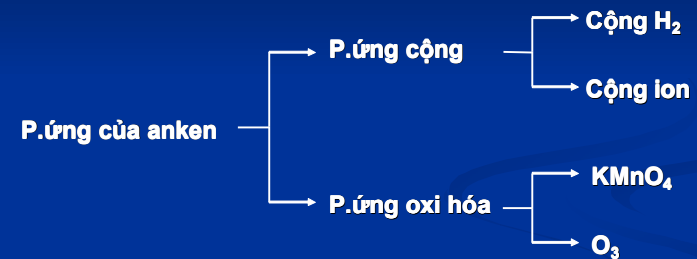
Tự đọc

IV. Tính chất hóa học :

- ⊠ Nối đôi C = C của anken gồm 1 nối σ bền và 1 nối π kém bền dễ bị bẻ gãy. Do vậy phản ứng đặc trưng nhất của anken là các phản ứng cộng trong đó nối π bị đứt ra.
- ⊠ Ngoài ra các anken còn có các phản ứng oxi hóa, phản ứng thế $H\alpha$.

Các loại phản ứng của anken:

IV.1- Phản ứng cộng :

1. Phản ứng cộng H₂: Xúc tác Ni, Pt. Cơ chế hấp phụ

2. Phản ứng cộng ion:

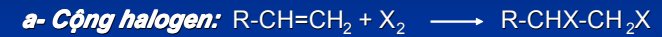
❖ **Cơ chế phản ứng:** Phản ứng cộng ái điện tử
(thân điện tử, electrophil)

- Tác nhân ái điện tử: là 1 cation (H⁺, Br⁺,...) hoặc phân tử phân cực.
- Cơ chế: 2 giai đoạn:

Phản ứng sẽ xảy ra thuận lợi nếu anken có mật độ electron cao ở nối đôi C=C:

❖ **Các phản ứng cộng ái điện tử cụ thể:**

b- Cộng HX (HCl, HBr, HI):

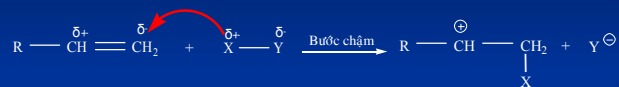

▪ Nếu R- là nhóm đẩy electron:

Phản ứng xảy ra theo Quy tắc Markownikov : H cộng vào C mang nhiều hidro hơn:

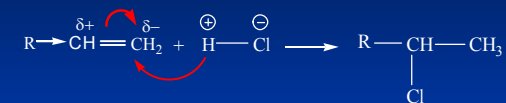
❑ Giai đoạn 1 : Tác nhân ái điện tử tấn công vào C tích điện âm của liên kết đôi tạo carbocation (bước chậm).

❑ Giai đoạn 2 : Anion tấn công vào carbocation C⁺ để hình thành sản phẩm (bước nhanh).

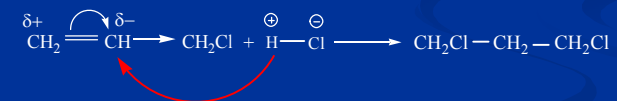

Giải thích Quy tắc Markownikov :

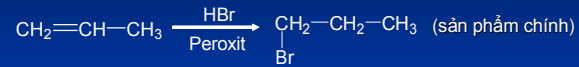

▪ Nếu R- bất kỳ (có thể đẩy hoặc hút electron):

H cộng vào C phân cực âm:

- Trường hợp đặc biệt: Phản ứng với HBr có mặt một peroxit (ROOR), sản phẩm chính tuân theo quy tắc Kharash: H cộng vào C mang ít hidro hơn:

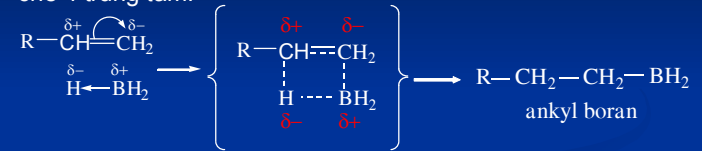

Lưu ý: Peroxit chỉ có ảnh hưởng với HBr, không có tác dụng với các tác nhân bất đối xứng khác như HCl, HI, H₂SO₄, H₂O

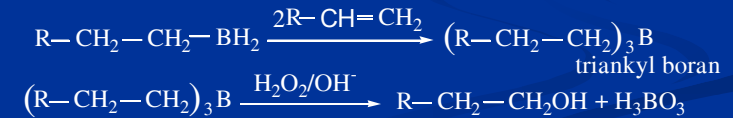

3- Phản ứng hidro-bo hóa:

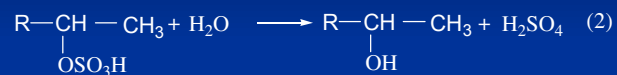
Pur của anken với boran BH₃. Phản ứng xảy ra theo cơ chế 4 trung tâm:

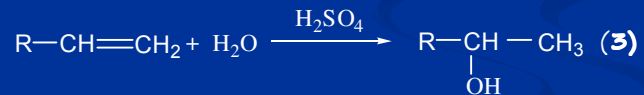
Ankyl boran còn 2 liên kết B – H nên có thể pur với 2 phân tử anken nữa:

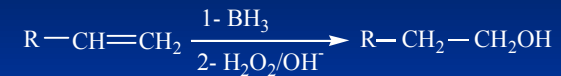
c- Phản ứng cộng H₂SO₄ và hidrat hóa (cộng H₂O) :

Cộng (1) và (2) ta được phản ứng hidrat hóa anken:

Phản ứng được viết tổng cộng như sau:

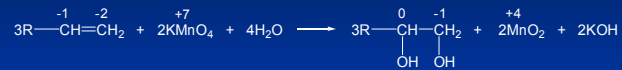
Để so sánh:

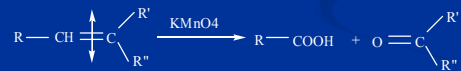
IV.2- Phản ứng oxi hóa :

1. Phản ứng oxi hóa với KMnO_4 :

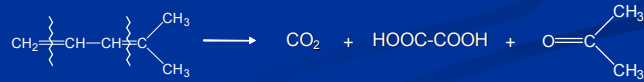
a. Với dung dịch KMnO_4 loãng, nhiệt độ thấp :

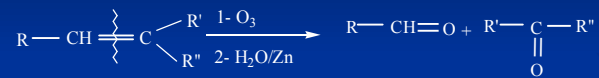
b. Với dung dịch KMnO_4 đặc, nhiệt độ cao :

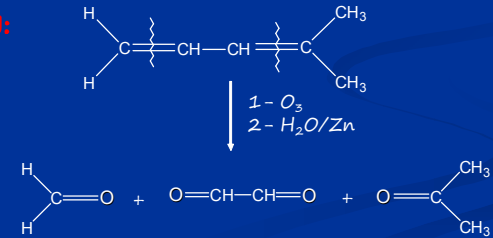
VÍ DỤ

Phản ứng ôzon giải cho sản phẩm là andehit hoặc xeton tùy thuộc cấu tạo anken:

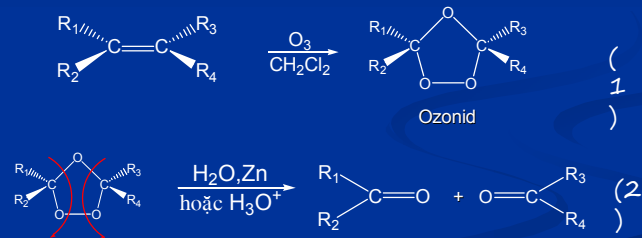

VÍ DỤ:

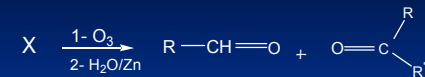

2. Phản ứng Ozon giải :

Gồm 2 phản ứng: (1)- ôxi hóa bằng O_3 và
(2)- thủy phân có mặt bột Zn

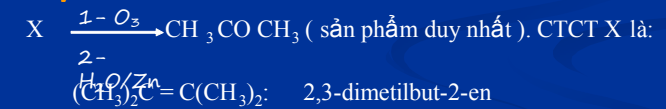

❖ Ứng dụng: Pử ozon giải thường dùng để xác định cấu tạo anken:

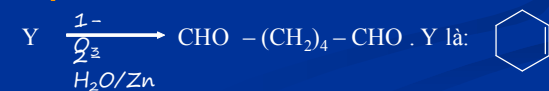

CTCT X là:

VÍ DỤ 1:

VÍ DỤ 2:

7. Phản ứng thế H α :

